

закладів вищої освіти в умовах освітніх трансформацій. *Вісник університету імені Альфреда Нобеля. Серія «педагогіка і психологія». Педагогічні науки.* 2018. Вип. 2 (16). С. 192 – 198.

3. Сергеева В. Формування ергономічної компетентності у майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів у процесі професійної підготовки. *Педагогічний часопис Волині.* 2018. №1(8). С. 109 – 115.

Примакова Віталія,

докторка педагогічних наук, професорка, старша наукова співробітниця кафедри соціального захисту Вищого навчального закладу Utenos kolegija, Республіка Литва

ШКІЛЬНА АДАПТАЦІЯ ДІТЕЙ З УКРАЇНИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ (НА ПРИКЛАДІ ЛИТВИ)

Війна в Україні, яку розв'язала 2022 року країна-агресор, спричинила масштабні міграційні процеси, зокрема стосовно не тільки внутрішньо переміщених осіб, а й людей, змушених шукати притулку в країнах Європи. Переважна більшість громадян України, які опинилися за її межами, раніше перебували на тимчасово окупованих та деокупованих територіях, а також у районах воєнних дій. Серед них багато дітей шкільного віку, які зазнали тривалого потужного стресу, передусім потребують безпеки.

Біженцям з України, які опинилися в країнах Європи, зокрема в Литві, було надано необхідну допомогу в задоволенні базових життєвих потреб: забезпечення житлом, продуктами харчування, засобами гігієни, одягом і взуттям. Країна потурбувалася про створення умов щодо соціального захисту мігрантів [4]. Зокрема, організовано навчання дітей, їхньої адаптації до життя в новому, якісно відмінному від попереднього, освітньому просторі.

Студіювання джерельної бази нашої розвідки дало можливість зробити дефінітивний аналіз ключових понять, уточнити їх сутність. Відповідно, адаптація трактується як здатність організму пристосовуватися до умов навколишнього середовища та змін, що відбуваються в ньому. Під терміном шкільна адаптація розуміємо цілеспрямовану освітню діяльність, що передбачає: організацію комплексу заходів задля покращення позитивного та нівелювання негативного сприймання світу, оточення; сформованість відчуття приналежності до закладу, в якому особа здобуває освіту; налаштованість на виконання нових вимог; досягнення шкільної успішності [1-3].

Розглядаючи шкільну адаптацію в контексті воєнних подій, коли діти шкільного віку та їх батьки опинились у складних життєвих ситуаціях, ми відстежували специфічні особливості організації навчання школярів та адаптивні механізми, що застосовують для позитивного впливу на інтенсивність пристосування їх до життя в нових умовах.

Основною умовою, реалізацію якої було успішно забезпечено для надання необхідної підтримки українським дітям-біженцям у Литві, вважаємо створення для них безпечного (адаптивного) освітнього середовища.

Подолання стресу від війни, її наслідків, зміни місця проживання дітей у результаті вимушеного переселення, вимагало певного часу і серйозних зусиль педагогів та психологів. Цей період назвали адаптивним, а його тривалість для кожного учня є індивідуальною. З цією метою створено тимчасові класи, де навчання організовано українською мовою. Водночас відбувалося паралельне розроблення і реалізація проєктів з вивчення литовської мови, історії, культури. В комплексі зазначене безперечно сприяє прискоренню асиміляції маленьких українців у освітній процес європейських країн, зокрема литовської республіки.

Педагоги спільно з батьками кожної дитини розробляють індивідуальні карти або план «освітньої подорожі», з урахуванням її стану, потреб, очікувань, можливостей, здібностей, динаміки розвитку пізнавальних процесів. Упродовж

перехідного періоду учні активно залучаються до неформальної освіти. До освітнього процесу кожна дитина включається поступово, під уважним психологічним супроводом фахівців. Після усунення гострих реакцій на стрес, коли дитина почуватиметься безпечно в шкільному середовищі, вона переходить у звичайний клас [4]. Українським дітям надається необхідна освітня підтримка з боку вчителів, які мають постійний контакт із кожною дитиною, родиною, контактуючи з ними як безпосередньо, так і дистанційно.

Необхідний методичний супровід і підтримку литовським педагогам надають, у свою чергу, працівники Вільнюського литовського дому. Вони зосереджуються на розробленні й удосконаленні адаптивних програм для роботи з дітьми, які прибули із зони бойових дій, а також надають методичні матеріали для навчання іноземців. Вони консультують вчителів з нагальних питань організовують тренінги, інші форми фахового навчання [4].

Окрім вищезазначеного, Литовська республіка надала можливість створення шкіл, де запроваджуються українські загальноосвітні програми, за умови отримання відповідної письмової згоди від Міністерства освіти, науки та спорту. Такі заклади вже функціонують у країні, і відповідно до положень угоди, вони гарантують належне вивчення литовської мови, відповідність програми місцевим освітнім стандартам та кваліфікаційним вимогам до фахівців, установленим в Україні і Литві.

Отже, серед виявлених умов пристосування українських дітей до литовської освітньої системи основною визначаємо створення безпечного адаптивного середовища. Таке середовище передбачає наявність тимчасових адаптивних груп, належного психологічного супроводу, реалізації індивідуального підходу до навчання та водночас, розроблення і реалізацію колективних проєктів з вивчення литовської мови, історії, культури; адаптацію навчальних програм у литовських закладах освіти для українських школярів.

Список використаних джерел

1. Андросович, К., А. (2016). Феномен соціальної адаптації як предмет наукового аналізу. *Education and development of a gifted personality*. 2016. №3 (46). С. 20–24. (Ukr).
2. Grzymala-Kazlowska, A., & Phillimore, J. (2018). Introduction: Rethinking integration: New perspectives on adaptation and settlement in the era of super-diversity [Special issue]. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 44(2), 179–196. <https://doi.org/10.1080/1369183X.2017.1341706> (Eng.)
3. Serin, H., & Bozdog, F. (2020). Refugee children from the point of school administrators and teachers' experiences. *European Journal of Educational Research*, 9 (4), 1455-1472. <https://doi.org/10.12973/eu-jer.9.4.1455> (Eng.)
4. Ukrainiečių vaikų ugdymas 2022–2023 mokslo metais Aplinkraštis (2022-06-30 Nr. SR-2534) dėl ukrainiečių vaikų ugdymo 2022–2023 mokslo metais: <https://smsm.lrv.lt> › documents › files › Aplinkraštis (Eng.)